

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาวะของพระสงฆ์ในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาวะของพระสงฆ์ในอำเภอสุวรรณภูมิจังหวัดร้อยเอ็ด ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการศึกษาระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดโดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือพระสงฆ์ในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๑๕๐ รูป

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดใช้แบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ที่สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ^๑ พัฒนาขึ้น มีข้อคำถาม ๒๖ ข้อ และได้นำไปทดสอบหาคุณภาพชีวิตของสมาชิกครอบครัวผู้ป่วยจิตเภทที่พาผู้ป่วยมารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่พบว่ามีความเชื่อมั่นชนิดครอน บราช (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ ๐.๘๔๐๖ และมีค่าความเที่ยงตรง เท่ากับ ๐.๖๕๑๕

เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือนี้ คือ แบบวัดคุณภาพชีวิตฉบับนี้เป็นเครื่องมือมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการจากองค์การอนามัยโลก (WHO) และกรมสุขภาพจิต กระทรวง

^๑ สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ. เปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุด ๑๐๐ ตัวชี้วัดและ ๒๖ ตัวชี้วัด. รพ.สวนปรุง จ.เชียงใหม่ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. ๒๕๔๐. หน้า ๓๖-๓๘.

สาธารณสุข ได้กำหนดให้ใช้แบบวัดนี้ในการแสดงประเมินระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนไทย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดใช้เครื่องมือวัดนี้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปทำการวิเคราะห์หาระดับสุขภาวะของพระสงฆ์ในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

การให้คะแนนสุขภาวะในแบบสอบถามแต่ละข้อเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ ให้ผู้ตอบเลือกตอบ มีความหมายทางลบจำนวน ๓ ข้อ คือ ๒, ๙, ๑๑ ที่จะต้องกลับคะแนนก่อนรวมคะแนนเพื่อแสดงความหมายของสุขภาวะ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ สุขภาวะ ในระดับดี, ปานกลาง และไม่ดี มีคะแนนจากข้อคำถามทั้งหมด ๒๖ ข้อ คิดเป็นคะแนนตั้งแต่ ๒๖ - ๑๓๐ คะแนน มีการกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตจากค่าพิสัยของช่วงคะแนน โดยแยกออกเป็นองค์ประกอบดังนี้^๒

องค์ประกอบด้าน

- สุขภาพกาย ได้แก่ ข้อ ๒, ๓, ๔, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๒๔
กำหนดเกณฑ์ ไม่ดี (๗-๑๖ คะแนน) ปานกลาง (๑๗-๒๖ คะแนน) ดี (๒๗-๓๕ คะแนน)
 - จิตใจ ได้แก่ ข้อ ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๒๓
กำหนดเกณฑ์ ไม่ดี (๖-๑๔ คะแนน) ปานกลาง (๑๕-๒๒ คะแนน) ดี (๒๓-๓๐ คะแนน)
 - สัมพันธภาพทางสังคม ได้แก่ ข้อ ๑๓, ๑๔, ๒๕
กำหนดเกณฑ์ ไม่ดี (๓-๗ คะแนน) ปานกลาง (๘-๑๑ คะแนน) ดี (๑๒-๑๕ คะแนน)
 - สิ่งแวดล้อม ได้แก่ ข้อ ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒
กำหนดเกณฑ์ ไม่ดี (๘-๑๘ คะแนน) ปานกลาง (๑๙-๒๙ คะแนน) ดี (๓๐-๔๐ คะแนน)
- เกณฑ์สุขภาวะโดยรวม
- ไม่ดี (๒๕-๖๐ คะแนน) ปานกลาง (๖๑-๙๕ คะแนน) ดี (๙๖-๑๒๕ คะแนน)

ข้อ ๑ และข้อ ๒๖ เป็นตัวชี้วัดที่อยู่ในหมวดคุณภาพชีวิตและสุขภาพโดยรวม จะไม่รวมอยู่ในองค์ ประกอบทั้ง ๔ ด้านนี้

แบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ฉบับนี้เป็นเครื่องมือสำหรับใช้วัดคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วไป สำหรับในงานวิจัยนี้กำหนดการศึกษาข้อมูลสุขภาวะในพระสงฆ์ในพระสังฆาธิการ ซึ่งเป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องมีการปรับข้อคำถามให้เหมาะสม โดยเฉพาะประเด็นคำถามข้อที่ (๒๕) “ท่านพอใจในชีวิตทางเพศของท่านแค่ไหน? (ชีวิตทางเพศ หมายถึง เมื่อเกิดความรู้สึกทางเพศขึ้นแล้วท่านมีวิธีจัดการทำให้ผ่อนคลายลงได้ รวมถึงการช่วยตัวเองหรือการมีเพศสัมพันธ์” นั้น ผู้วิจัยได้ตัดออกไปเพื่อความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นพระสงฆ์ในพระสังฆาธิการที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาข้อมูล ทั้งนี้ข้อคำถามอื่น ๆ ยังคงรักษาเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของเครื่องมือวัดต้นฉบับ และได้กำหนดขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือซ้ำ ดังนี้

^๒ สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ. เปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุด ๑๐๐ ตัวชี้วัดและ ๒๖ ตัวชี้วัด. รพ.สวปรุง จ.เชียงใหม่ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. ๒๕๔๐. หน้า ๑๙.

๑. นำแบบสอบถาม (ฉบับร่าง) ที่ปรับปรุงไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา การใช้ภาษา และความชัดเจนของข้อคำถาม และนำกลับมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ

๒. นำร่างแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปตรวจสอบความเรียบร้อยและนำเสนอแบบสอบถามนั้นต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา การใช้ภาษา และความชัดเจนของข้อคำถาม และตรวจสอบความเที่ยงตรงและความครอบคลุมเนื้อหา (Content Validity) จำนวน ๕ ท่าน (ภาคผนวก ก)

๓. นำร่างแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC)^๓

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ
โดยที่	+ ๑	หมายถึง แน่ใจว่าสอดคล้อง
	๐	หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง
	- ๑	หมายถึง ไม่สอดคล้อง

กำหนดเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ ๐.๕๐ ขึ้นไป จากคำถามทั้งหมด ๒๕ ข้อ (ภาคผนวก ค)

๓.๒.๗ นำแบบสอบถามที่แก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปดำเนินการหาประสิทธิภาพความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในกลุ่มซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน ๓๐ คน และนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาคำนวณหาค่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach -Coefficient)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ	α	หมายถึง ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ
	k	หมายถึง จำนวนข้อของเครื่องมือ
	S_i^2	หมายถึง ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

^๓ ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณเลิศ, เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและการพัฒนา, (นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๙) , หน้า ๖๕

S_t^2 หมายถึง ความแปรปรวนของคะแนนรวม

ผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๘๓ (ภาคผนวก จ)

๓.๒.๘ นำแบบสอบถามที่ทดลองแล้วมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขออนุมัติใช้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปแจกกลุ่มตัวอย่างจริงที่กำหนดไว้

๓.๓ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตามขั้นตอนต่อไปนี้

๓.๓.๑ ผู้วิจัยขอหนังสือเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงเจ้าคณะอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการประสานงานและทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

๓.๓.๒ ผู้วิจัยดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์ การตอบคำถามเพื่อการวิจัย และรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

๓.๓.๓ นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

๓.๔ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้วผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ตามขั้นตอน ดังนี้

๓.๔.๑ วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ ๑ เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

๓.๔.๒ วิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลสถานะของพระสังฆาธิการในอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า ๕ ระดับ มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๓.๔.๓ ทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบนัยสำคัญระหว่างตัวแปร อายุ พรรษา การศึกษาสูงสุด และตำแหน่ง ทำกับคะแนนระดับสถานะของพระสังฆาธิการในอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance : ANOVA) ถ้าปรากฏความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงจะทำการทดสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้สำหรับการทำวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรอายุ พรรษา การศึกษาสูงสุด และตำแหน่งกับคะแนนระดับสถานะของพระสังฆาธิการในอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อทดสอบนัยสำคัญ

ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance : ANOVA) ถ้าปรากฏความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงจะทำการทดสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé)

๑) สูตรหาค่าสถิติร้อยละ (Percentage)^๔

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

โดยที่ P = ค่าร้อยละ
X = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
N = จำนวนประชากร

๒) สูตรหาค่าเฉลี่ย (Mean)^๕

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

โดยที่ \bar{X} = ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ = ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม
N = จำนวนประชากร

๓) สูตรหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)^๖

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

โดยที่ S.D. = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum fx$ = ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละระดับ
N = จำนวนประชากร

^๔ นิภา เมธาวีชัย, *วิทยาการวิจัย*, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๓), หน้า ๑๒๘.

^๕ ส่งศรี ชมพูนงค์, *การวิจัย*, (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๗), หน้า ๕๕

^๖ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*,

๔) สูตรหาค่าสถิติการแจกแจงแบบทีชนิดที่เป็นอิสระจากกัน (t-dependent)^๗

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

โดยที่ D = เป็นความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
D = เป็นจำนวนคู่

๕) สูตรสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance : ANOVA)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

โดยที่ F = ค่าการแจกแจงของ F

MS_b = ความแปรปรวน (Mean square) ระหว่างกลุ่ม

MS_w = ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

$$๑) MS_b = \frac{SS_b}{df_b}$$

โดยที่ MS_b = ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (Mean square)

SS_b = ผลบวกกำลังสองระหว่างกลุ่ม ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$SS_b = \sum_{j=1}^p \left[\frac{T_j^2}{n_j} \right] - \frac{T^2}{N}$$

T_j = คะแนนรวมของแต่ละกลุ่ม

N_j = จำนวนคนของแต่ละกลุ่ม

T = คะแนนรวมทั้งหมด

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

เมื่อ df_b = ตัวแปรอิสระหาได้จากสูตร $df_b = p-๑$

เมื่อ p = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

^๗ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, , เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา, อ่างแล้ว, หน้า ๒๗๕.

$$๒) MS_w = \frac{SS_w}{d_w^f}$$

โดยที่ MS_w = ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

SS_w = ผลบวกกำลังสองภายในกลุ่มซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$SS_w = SS_T - SS_b$$

เมื่อ SS_T = ผลรวมกำลังสองของทั้งหมดโดยคำนวณ ดังนี้

$$SS_T = \sum_{j=1}^p \sum_{i=1}^n X_{ij}^2 - \frac{T^2}{N}$$

เมื่อ $\sum_{j=1}^p \sum_{i=1}^n X_{ij}^2$ = คะแนนรวมทั้งหมดของแต่ละคนยกกำลังสองของทุกกลุ่ม

T = คะแนนรวมทั้งหมด

N = จำนวนคนทั้งหมด